

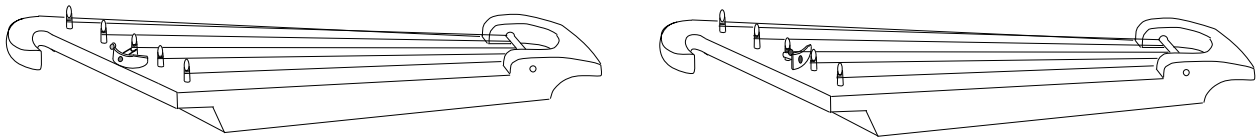
Sirppikiila, pienkanteleen puoliaskelvaihtaja

Asennus- ja käyttöohje Soitinrakentajat AmF

Sirppikiila on väline tehdä yksittäiselle kielelle nopea ja tarkka puoliaskeleen säveltasomuutos. Se voidaan yleensä asentaa myös valmiiseen kanteleeseen. Tutustu muihin puoliaskelvaihtajiin ohjeestamme ”Puoliaskelvaihtajien vertailu”.

Soitinrakentajat toimittaa Sirppikiilan joko kanteleeseen asennettuna tai irtonaisena ohjeen kanssa. Käyttäjä voi asentaa sirppikiilan, kun tutustuu ohjeeseen huolellisesti. Hinta on kummassakin tapauksessa sama; asennus kuitenkin tapahtuu verstaallamme Leppävirralla.

Sirppikiila on kaareva kiila kielen alla. Se lyhentää kielen soivaa pituutta, ja samalla hieman kiristääkin kieltä. Molemmat seikat nostavat kielen säveltasoa.

Vasemmalla varalla oleva Sirppikiila, ja oikealla Sirppikiila kielen alla: sävel on puoli askelta korkeampi.

Millaisiin kanteleisiin Sirppikiila sopii

Sirppikiilan yleinen malli on tarkoitettu kanteleeseen, jonka viritystappi on 5,0 mm paksu, ja jonka kansi on tasainen tapin ympäristössä. Ohjausnastaa ei pidä olla ja kielen korkeuden kannesta tulee olla 10-11 mm. Sirppikiiloja on muunkinlaisiin kanteleisiin.

Käyttö

Kantele viritetään moliin, ja sirppikiila on poissa kielen alta, vasemman kuvan mukaisesti. Keskikieli saadaan puoliaskel ylemmäksi eli ”duuriin” kääntämällä sirppikiila kielen alle, suunnilleen niin pitkälle että musta varsi on kielen suuntainen. Sirppikiila on käyrä siksi, ettei asentoa kielen alla tarvitse asetella kovin tarkasti. Syksystä 2006 asti on malli ollut sellainen, että Sirppikiilan voi kääntää toppariin asti.

Paikalleen laittaminen

Sirppikiilan muovinen varsi kiinnittyy hahlopäästään viritystappiin. Hahlo napsautetaan tappiin kannen ja kielen välille.

Kielenkorkeuden asettaminen

Sirppikiila nostaa säveltasoa lyhentämällä soivaa pituutta ja myös kiristämällä kieltä hieman.

Sirppikiilan tulee nostaa kieltä noin 1 mm. Kielen korkeus tapilla on siis asetettava niin, että näin tapahtuu. Kielen kontaktin kiilaan tulee olla niin tiukka, ettei kieli särähdy lujaakaan soittaessa.

Niin kielen kuin soittajankin ominaisuudet vaikuttavat siihen, kuinka Sirppikiila täytyy asentaa. Vienolla soitannalla, tiukoilla kielillä puoli millia kielen nousua riittää; mutta löysät kielet ja voimakas soittotyylili vaativat jopa 1,5 millin noston.

Kielen korkeusasettelua varten kieltä pitää löysentää viritysavaimella. Kierrä aukipäin noin yksi kierros, aseta kieli oikealle korkeudelle ja kiristä jälleen. Kiristäessä pidä kieltä käsin tiukalla, että se pysyy paikallaan. Kokeile ääntä sirppikiilan kanssa oikeassa vireessä. Jos kovaa soitettaessa särisee, laske kieltä vielä hieman. Jos säveltasoa nousee liikaa, ja kielen korkeus nousee yli 1 mm, on kieli todennäköisesti liian alhaalla.

Puoliaskeleen koon säätäminen

Kun kielen korkeus on asetettu, säädetään Sirppikiilan tuottaman puoliaskelen koko. Varma valinta on 100 centtiä eli tasavireinen puoliaskel, se sama jota viritysmittari on rakennettu näyttämään.

Viritä kieli käytettävään sävelkorkeuteen, esimerkiksi viiskielisellä F4 eli yksiviivainen f'. Ylemmän sävelen, esimerkissämme F#4, säveltaso määräytyy sitten Sirppikiilasta. Tarkka taso asetetaan muovista vartta pidentämällä tai lyhentämällä. Sirppikiila on tällöin irti viritystapista.

Varren kiertäminen aukipäin eli pidemmäksi antaa laajemman intervallin, eli korkeamman F#4:n. Varren kiertäminen sisäänpäin taas pienentää intervallia. Puoliaskel on tasavireinen kun mittari näyttää samaa kohtaa sekä alemman että korkeamman sävelen kohdalla.

Huomaa:

Säätö pätee vain tälle kielelle ja sävelkorkeudelle. Jos asetat Sirppikiilan toiselle kielelle, pitää säätö tarkistaa. Samoin, jos muutat sävelkorkeutta yli kokoaskeleen, on syytä tarkistaa säätö.

Mahdollisia ongelmia

Sirpattava kieli särisee

-Kiila ei ole nostanut kieltä riittävästi. Kieltä pitää laskea viritystapilla.

Viereinen kieli särisee

-Sirppikiila ulottuu sen alle ja on liian lähellä. Nosta viereistä kieltä viritystapillaan.

Sirpatun kielen äänensävy on erilainen

-Asentamisessa on eräitä hienopiirteitä, jotka vaikuttavat soinnin sävyyn ja pituuteen. Näitä on jo aiemmin mainittu kosketuksen tiukkuus, joka riippuu siitä, kuinka paljon kiila nostaa kieltä ylöspäin. Runsas nosto yleensä tekee soinnin lähemmäs vapaan kielen sävyä.

Myös varren sijainti viritystapilla voi vaikuttaa. Tämä johtuu siitä, että ääni on parhaimmillaan kun sirppikiilan kantta vasten oleva osa koskettaa kantta koko alallaan. Jos varsi on viritystapilla liian alhaalla, saattaa sirppikiilan keskiosa nousta irti kannesta; jos se on ylhäällä, voivat kiilan päät olla irti.

Ryminää jotain ääntä soittaessa

-Varalla-asennossa oleva sirppikiila voi rallattaa kun kansi värähtelee sen alla. Yleensä auttaa varren korkeuden hienosäätö viritystapilla niin, että sirppi on varalla ollessaankin suhteellisen tiukasti kantta vasten.

Sirppikiilan antama puoliaskel on epäpuhdas

-Verstasasennettu sirppikiila on lähtiessään tarkka, joko tasavireinen puoliaskel 100 c tai muu sovittu intervalli. Jos intervalli on muuttunut, syynä voi olla viritystason suuri (yli 150 c) muuttaminen tai tapahtuma, joka on muuttanut kielen korkeutta viritystapilla. Kielen korkeus muuttuu helposti ainakin kielen vaihtamisen yhteydessä. Myös tilanne, jossa kieli on löysäyty yli puoli viritystapin kierrosta ja sitten kiristetty ennalleen, voi aiheuttaa kielen korkeusasetuksen muuttumisen. Jos nämä ohjeet ja omat yritykset eivät riitä, tarkistamme ja korjaamme tilanteen verstaalla ilman veloitusta.

Varsi ei mene tappiin

-Viritystappi on suurempi kuin 5,0 mm, joten vakiomalli ei käy. Kysy sopivampaa Soitinrakentajilta.

-Kielet ovat niin matalalla, eli lähellä kantta, ettei Sirppikiilan varsi mahdu. Nosta kaikki kielet n. 10 mm kannesta.

-Jos kanteleessasi on etunasta ennen viritystappia, ota se pois.

Säätövara ei riitä.

-Vakiomalli ei sovi kyseiselle kielelle. Kysy Soitinrakentajilta sopivamman kokoista, mieluiten niin että laitat koko kanteleen meille.

Muita ongelmia tai iloja

-Ensimmäiset sirppikiilat tehtiin kesällä 2004, joten tuote on uusi ja toivottavasti vielä kehittyä. Kerro kokemuksistasi, koskivatpa ne sitten sirppikiilaa tai sen ohjeita.

Soitinrakentajat AmF

Tuikkalantie 2
79100 Leppävirta

Puhelin +358-17-5540125

Fax +358-17-5540125

Sähköposti soitinrakentajat@amf.inet.fi

URL www.soitinrakentajatamf.fi

Jyrki Pölkki 3.10.2006